

JUSTITISMINISTERIET

Civilafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 8. februar 2017
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Emil Wetendorff Nørgaard
Sagsnr.: 2017-0030-5176
Dok.: 2191104

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 261 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 17. januar 2017. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Lars Solskov Lind

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 261 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren give et overblik over de forskellige typer af retshjælp, der findes, således at det fremgår, hvad der er forskellen på de forskellige typer, på hvilke områder og i hvilke tilfælde de forskellige typer kan anvendes og hvem der anvender dem?”

Svar:

1. Reglerne om retshjælp findes i retsplejelovens §§ 323 og 324.

Det fremgår af retsplejelovens § 323, at justitsministeren yder tilskud til retshjælp ved advokatvagter i form af helt grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 1). Justitsministeren yder endvidere tilskud til retshjælp ved advokater i form af rådgivning ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 2) og rådgivning i forbindelse med forligsforhandlinger (trin 3).

Efter retsplejelovens § 324 kan justitsministeren af statskassen yde tilskud til retshjælpskontorer. Justitsministeren fastsætter regler om tilskuddets beregning og udbetaling.

Det fremgår således, at retshjælp kan ydes ved advokatvagter, retshjælpskontorer og af advokater (såkaldt offentlig retshjælp ved advokater), og at retshjælp desuden er opdelt i tre trin baseret på rådgivningens konkrete karakter.

2. Retsplejelovens § 323, stk. 2 og 3, fastlægger nærmere, hvem der kan få retshjælp. Det fremgår heraf, at enhver har ret til vederlagsfri retshjælp på trin 1 vedrørende ethvert retsspørgsmål. Den, der opfylder de økonomiske betingelser efter retsplejelovens § 325, har ret til delvis vederlagsfri retshjælp på trin 2, undtagen i visse sagstyper. Når der foreligger en tvist og der skønnes at være udsigt til, at sagen ved yderligere bistand fra advokat vil kunne afsluttes forligsmæssigt, har den pågældende endvidere ret til delvis vederlagsfri retshjælp på trin 3.

Retsplejelovens § 323, stk. 4, opregner de tilfælde, hvor der ikke kan ydes retshjælp. Der kan således ikke gives retshjælp til sigtede eller tiltalte i straffesager, aktivt erhvervsdrivendes sager af overvejende erhvervsmæssig karakter, sager om gældssanering eller sager, der angår eller er under

behandling ved en forvaltningsmyndighed eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren. Der kan dog gives retshjælp på trin 2 og 3 ved klage over en forvaltningsmyndigheds afgørelse, jf. retsplejelovens § 323, stk. 5.

3. Bekendtgørelse nr. 1670 af 14. december 2016 om offentlig retshjælp ved advokater fastsætter yderligere regler om retshjælp ved advokater, herunder om retshjælpens område og omfang.

Det fremgår af bekendtgørelsen, at retshjælp på trin 1 omfatter helt grundlæggende mundtlig rådgivning, som ikke blot omfatter de juridiske spørgsmål af betydning for tvisten, men også de praktiske og økonomiske muligheder for at gå videre, således at den retshjælpssøgende får et beslutningsgrundlag for, om han eller hun vil gå videre med sagen. Enhver har ret til vederlagsfri retshjælp på trin 1 vedrørende ethvert retsspørgsmål.

Retshjælp på trin 2 omfatter rådgivning og udfærdigelse af enkelte skriftlige henvendelser af sædvanlig art, herunder ansøgning om fri proces, processkrifter i retssager, udfærdigelse af bodelingsoverenskomster, enkle testamenter og ægtepagter samt deltagelse i møder.

Retshjælp på trin 3 omfatter yderligere rådgivning, der ydes med henblik på at opnå en forligsmæssig løsning af en tvist. Retshjælp på trin 3 forudsætter, at advokaten med rimelighed skønner, at der er udsigt til, at sagen herved vil kunne afsluttes forligsmæssigt.

Det fremgår desuden af bekendtgørelsens § 6, stk. 1, at vederlaget til advokater for retshjælp på trin 2 udgør 1.070 kr. (inkl. moms). Heraf betaler staten 75 pct., mens den retshjælpssøgende betaler resten. Vederlaget til advokater for retshjælp på trin 3 udgør 2.440 kr. (inkl. moms). Heraf betaler staten og den retshjælpssøgende hver halvdelen. Staten betaler dog hele vederlaget for retshjælp i forbindelse med en ansøgning om fri proces.

Der kan ikke ydes tilskud til retshjælp, hvis det på forhånd er klart, at sagen ikke kan afsluttes inden for de beløbsmæssige rammer i bekendtgørelsens § 6, stk. 1, jf. ovenfor. Tilskud til retshjælp kan dog ydes, hvis advokaten under rådgivningen med rimelighed har skønnet, at sagen kunne afsluttes inden for rammerne. Tilskud fra statskassen omfatter alene vederlag, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden form for forsikring.

Hvis den ydede retshjælp er omfattet af en forsikring, sendes anmodningen om udbetaling af vederlag til forsikringsselskabet, der udbetaler den del af advokatens vederlag, som forsikringsselskabet skal betale. Er den ydede retshjælp ikke omfattet af en forsikring, sendes anmodningen til dommeren i den retskreds, hvor advokaten har hovedkontor. Byretten udbetaler den del af advokatens vederlag, som staten skal betale.

Bekendtgørelsen om offentlig retshjælp ved advokater indeholder herudover regler om de økonomiske betingelser for at få retshjælp. Det fremgår i den anledning, at retshjælp i 2017 kan gives til personer, hvis indtægtsgrundlag er 315.000 kr. eller mindre. Lever den retshjælpsøgende i et samlivsforhold, gives retshjælp, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 400.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog den retshjælpsøgendes eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. retsplejelovens kapitel 42, kan den retshjælpsøgendes eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes. Beløbene forhøjes med 55.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos den retshjælpsøgende eller i overvejende grad forsørges af denne.

4. Retsplejelovens nuværende regler om retshjælp blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005, som trådte i kraft i 2007. Loven bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene). Formålet med lovændringen var bl.a., at modernisere og forbedre reglerne om retshjælp.

Efter lovændringen kunne Justitsministeriet konstatere, at der var sket et fald i udgifterne til retshjælp ved advokat. Justitsministeriet anmodede derfor i 2010 Retsplejerådet om at vurdere, om intentionerne med ændringen af retsplejelovens regler om retshjælp var opfyldt, og hvis det vurderedes ikke at være tilfældet, hvordan der i givet fald inden for de eksisterende økonomiske rammer kunne ske en samlet set bedre udnyttelse af ressourcerne til offentlig retshjælp og fri proces.

Retsplejerådet afgav på den baggrund i juni 2012 en redegørelse om retshjælp ved advokat mv. Det var i den forbindelse rådets vurdering, at der ikke var grundlag for at konkludere, at årsagen til nedgangen i udgifterne til retshjælp ved advokat skulle være, at intentionerne med lovgivningen i 2007 ikke var opfyldt. Retsplejerådet afgav i samme forbindelse en række forslag, som efter rådets opfattelse kunne styrke retshjælpsordningen.

Justitsministeriet har siden Retsplejerådet offentliggjorde sin redegørelse haft drøftelser med relevante aktører på området, herunder Danske Advokater og Advokatsamfundet, om anbefalingerne i redegørelsen. I sommeren 2016 nedsatte Danske Advokater og Advokatrådet en arbejdsgruppe, som skulle følge op på en række af Retsplejerådets anbefalinger. Det fremgår af arbejdsgruppens kommissorium, at dens arbejde har omfattet retshjælp efter retsplejelovens § 323, hvilket vil sige offentlig retshjælp ved advokater og advokatvagter. Arbejdsgruppen har således ikke beskæftiget sig med retshjælp efter retsplejelovens § 324, der handler om retshjælpskontorer. Arbejdsgruppen afgav sin rapport i januar 2017.

5. Justitsministeriet er i færd med at tilrettelægge en samlet opfølgning på anbefalingerne i Retsplejerådets redegørelse og i rapporten fra arbejdsgruppen nedsat af Danske Advokater og Advokatrådet.